

Lidt historie og svar på spørgsmålene – quiz om købstaden Grenaa

Grenaa blev en købstad omkring år 1300. At være købstad betød, at kongen tildelte byen en række rettigheder, så som retten til at have bestemte håndværk, drive handel og holde rettergang.

Byens udseende har ændret sig meget siden da, den er blevet større og bindingsværksgårdene omkring Torvet og de mindre bindingsværkshuse langs Storegade og Lillegade er væk. Den eneste gård, der er tilbage af de store købmandsgårde, er Søndergade 1, hvor arkiv og museum har til huse.

På denne tur kommer man på opdagelse i den centrale del af Grenaa og opdager spor efter købstaden.

Svar på quizzens spørgsmål

1) *Arkivet er en del af den gamle købmandsgård, hvor også Museum Østjylland bor. Men hvad har arkivets bygning oprindeligt været brugt til?*

Arkivets bygning er bygget som smørlager. De tykke mure og de lukkede skodder skabte et køligt klima, hvor smørret kunne opbevares til det skulle sendes videre til fx England. Smør og korn var de varer, som købmandsgårdene eksporterede mest af. Fra Grenaa havn sendte købmændene gennem 1700- og 1800-tallet varer til bl.a. København, Norge og England, ofte med eget skib.

2) *I hjørnet af museumsgården er der en skrå luge over en nedgang til kælderen. Hvad brugte man kælderen til i 1800-tallet?*

Man brugte kælderen til at opbevare mad og drikke til familien, deres tjenestefolk og de ansatte i gårdens butik. Købmandens gode portvin lå også hernede. Der var og er et stabilt og køligt klima i kælderen, hvilket var praktisk, før man fik køleskabe.

3) *Torvet syd for kirken ned mod museumsgården blev i starten af 1800-tallet ikke brugt til parkering af biler – men hvad blev det så brugt til?*

Torvet var oprindeligt kirkegård. De fineste folk i byen kunne blive begravet inde i kirken, de lidt mindre fine udenfor tæt op ad kirken. Håndværkere og handlende kunne blive begravet længere nede. De allerfattigste, der ikke kunne betale, blev begravet ved den gamle kirke på Baunehøj. I 1822 fik byen en ny kirkegård ved Åstrupvejen, som stadig bruges.

4) *Kan I finde denne bygning på Torvet? Den blev taget i brug i 1807. Hvad brugte man den til?*

Bygningen på billedet er det tidligere rådhus med rådssal på 1.sal og arrest i stueetagen. Bygningen blev først indviet i 1807, selvom der står 1805 på den. Måske havde man købt tallene? Nu rummer den turistkontor.

5) *Gå gennem Storegade, forbi Grisatorvet, til I kommer til Overstræde, som I kan se på billedet. I porten hænger et skilt, der fortæller, hvor hurtigt hestene måtte ride igennem her. Måtte de ride i:*

Man måtte ride i skridt igennem den smalle gennemgang – altså stille og roligt for ikke at ramme folk på gaden.

6) *Den gamle smedje i Smedestræde var stedet, hvor hestene kunne få nye sko på og man kunne få lavet hakkejern og andre redskaber. Hvad er der i smedjen i dag?*

Der er stadig smedje, hvor der om sommeren bliver smedet hestesko og andre ting. Kig ind ad vinduerne og se smedens værktøj og den gamle esse.

7) *Højt oppe i muren i gården, hvor der tidligere lå en isenkramforretning, der solgte alt fra skruer til tallerkener, er der et rundt vindue. I det er der et tegn, som er symbolet eller tegnet for isenkræmmere. Flere håndværk og handlende havde et symbol, der viste hvad de lavede, fx bagerens kringle og skomagerens sko. Hvad er tegnet for isenkræmmer også tegn for?*

Tegnet er også symbol for det mandlige og for jern. Jern hedder Eisen på tysk, og isenkræmmeren solgte bl.a. ting af jern.

Så er man tilbage på Torvet – og har næsten været rundt i hele købstaden Grenaa.

Kort over Grenaa 1840. Byen omfattede Torvet, Storegade, Lillegade, Nørregade og lidt af Østergade. Resten var landbrugsjord. Havneområdet bestod blot af nogle få lagerbygninger.

